

Den nye norske Lov om Løsgjængerl, Betleri og Drukkenskab.

Ved Forstander *Arne Omsted.*

I Expeditionschef Woxens i forrige Hefte indtagne Fremstilling af den forestaaende Reform af Norges Fængselsvæsen er ogsaa gjort Rede for den i Forbindelse dermed staaende Omordning af vort Tvangsarbeidsvæsen. Ligeledes er der givet en Oversigt over vor nugældende Lovgivning om Behandlingen af Løsgjængere, Betlere og Mænd, der forsømmer sin Underholdningspligt, hvorhos det vigtigste Indhold af vor nye Løsgjængerlov af 31 Mai 1900 er antydet.

Som Gjenstand for nærværende Bemærkninger staar alene tilbage en nærmere Redegjørelse for de Principer, der ligger til Grund for den sidstnævnte Lov, samt en kort Paavisning af, hvorledes disse Principer er gennemførte i Lovens enkelte Bestemmelser.

Norge har lige op til de senere Aar savnet Byer af nogen Størrelse og har derfor mindre end de fleste andre Lande følt Plagen ved Storbyernes Skarer af Lediggjængere. Derimod har Landets spredte Bebyggelse gjort, at det egentlige Landstrygeri har kunnet antage Karakteren af en Landeplage, idet de oftest mandstærke Taterfølger fuldstændig har kunnet terrorisere Bønderne paa de ensomme Gaarde.

Det er derfor naturligt, at de første Bestræbelser, man hos os har gjort mod Løsgjængeriet, særlig har været rettede mod Taterne.

Lige fra det 13de Aarhundrede af har vi Lovbestemmelser, der gaar ud paa at sætte Skranker for Tateruvæsenet. Disse Bestemmelser, der tildels var meget rigtøse, gik væsentlig ud paa Udvisning og Bortjagning af Omstreiferne.

Først omkring Midten af det forløbne Aarhundrede blev der gjort Skridt til Gjennemførelsen af et planmæssigt, paa Kjendskab til Taternes Natur og Levevis grundet Arbeide for at faa dem til at ophøre med sin Omflakken.

Sjælen i dette Arbeide var den bekjendte Eilert Sundt, der, efterat der fra 1848 af blev bevilget ham Midler af Statskassen til at undersøge Taterfolkets Sæder og Skikke, i en Aarrække helt ofrede sig for dette Studium, hvis Resultater foreligger i de efter offentlig Foranstaltning udgivne Beretninger af 1850, 59, 62 og 63.

Nærmest foranlediget ved Eilert Sundts Arbeide blev der af Stortinget i 1854 bevilget en Sum af 2000 Spd. aarlig for at anvendes til Forsøg paa at skaffe Fanter og andre deslige omvankende Personer en lovlig Næringsvei samt give deres Børn en ordentlig Opdragelse. Denne Bevilgning er senere stadig gjentaget, omend i enkelte Aar med noget mindre Beløb. Den nærmere Anvendelse af disse Penge er bestemt ved Kgl. Resolution af 31 August 1855, og Ledelsen af Arbeidet betroedes fra først af Eilert Sundt, men blev i 1869 lagt ind under Kirkedepartementet. Ved Siden heraf har der siden 1863 af Stortinget været bevilget et aarligt Beløb, der fra først af udgjorde 1200 Spd., men som i de senere Aar kun har udgjort 800 Kr., for at anvendes til Omstreiferes Indsættelse i Tvangsarbeidshus og senere Forsørgelse i Henhold til Fattiglovene af 6 Juni 1863 § 60 (for Kjøbstæderne) og § 75 (for Landet).

Bestræbelserne for at hævne Omstreifervæsenet har imidlertid hidtil ikke været ledsagede af synderlig Fremgang. Aarsagerne hertil er vistnok paa den ene Side, at den ovennævnte Adgang til betingelsesvis at indsætte Omstreiferne i Tvangsarbeide saagodtsom ikke har været benyttet

(i Kristiania Tvangsarbeidsanstalt kan der i de sidste 20 Aar kun ses at have forekommet et Tilfælde). I en Flerhed af Jurisdiktioner har man — af Mangel paa Anstalter — i det Hele taget ikke Adgang til at anvende Tvangsarbeide, og der, hvor saadan Adgang haves, benyttes den som sagt meget sjelden — vistnok væsentlig paa Grund af Besværligheden og Ubehagelighederne, hvormed det for Anmelderen er forbundet at paakalde vedkommende Myndigheders Bistand, og formentlig ogsaa, fordi det ofte kan være vanskeligt at godtgjøre, at Betingelserne for disse Myndigheders Indskriden er tilstede.

Paa den anden Side har man savnet et systematisk anlagt privat Arbeide rettet paa Taternes Bosættelse og paa Omsorgen for deres Børn. Denne Gren af Bestræbelserne for Modarbeidelse af Løsgjængerområdet egner sig ikke til at underlægges Statens vistnok stærke, men ogsaa haarde og kolde Haand.

Af de anførte Grunde har man saa langt fra formaat at bekjæmpe Omstreifervæsenet, at man tværtimod antager, at Antallet af Tatere er tiltaget. Hertil kommer, at Omstreifernes Skare i de senere Aar mere og mere øges ved Tilgang af Personer udenfor det saakaldte Fantefolk. Antallet af Tatere, der af Eilert Sundt ansloges til at være 1145 i 1845 og 739 i 1855 — hvilke Ansættelser dog synes at maatte have været for lave —, antages nu at være ca. 4000, hvorhos man mener, at der af saakaldte Geseller findes ca. 500.

Grundlaget for Loven af 31 Mai 1900 er det »Udkast til Lov om Løsgjænger, Betleri og Drukkenskab samt om Tvangsarbeidshuse«, der forelaa i 1894 fra den ved Kgl. Resol. af 14 Oktober 1885 nedsatte Straffelovkommission. Denne Kommissions Formand, Rigsadvokat Getz, havde i det af ham i 1893 udarbejdede Udkast til almindelig borgerlig Straffelov bragt i Forslag forskjellige nye Bestemmelser om Straf af Tvangsarbeide for Løsgjænger og Arbeids-

skyhed. Kommissionen fandt imidlertid, dels fordi der ved Siden af Straf var Tale om saa mange andre Forholdsregler, hvorom der ikke kunde indtages Bestemmelser i Straffeloven, dels for at Løsningen af de heromhandlede Spørgsmaal ikke skulde forsinkes ved at tages i Sammenhæng med Revisionen af Straffeloven, at disse Emner i Forbindelse med Forholdsregler mod Drukkenskab burde gjøres til Gjenstand for en særskilt Lov. Justitsdepartementet, hvis Foredrag ligger til Grund for Regjeringens Forslag, der af Stortinget blev vedtaget i det væsentlige uforandret, fandt det imidlertid heldigst, at de Bestemmelser, der vedkom Tvangsarbeidshuse og Fuldbyrdsen af Tvangsarbeidet, hvilke Bestemmelser for en stor Del maa falde sammen med de for Fængselsvæsenet gjældende Forskrifter, indtoges i Fængselsloven. Den sidstnævnte Lov er derfor benævnt »Lov om Fængselsvæsenet og om Tvangsarbeide« og den her omhandlede »Lov om Løsgjængerer, Betleri og Drukkenskab«.

Lovens 1ste Kapitel handler om Løsgjængerer og Betleri. »Løsgjængerer« er i Kapitlets Overskrift benyttet som Fællesbetegnelse for de Arter Forseelser, som kan henføres under Begreberne Ørkesløshed og Løsgjængerer.

I det Følgende skal vi først kortelig gjøre Rede for de Forholdsregler, Loven foreskriver ligeoverfor de sidstnævnte Forseelser, og derpaa gjennemgaa dens Bestemmelser om Betleri, hvilke er grundede paa noget andre Synsmaader. Loven tager lige meget Sigte paa Taterne som paa Byernes erhvervsløse Proletariat. Retslig seet lader der sig heller ikke opstille nogen rationel Sondring mellem disse Klasser af Lediggjængere — ofte neppe nok en faktisk. Foruden at de egentlige Taterslægter mere og mere er blevne opblandede med den fastboende Befolknings sletteste Elementer, saa findes der ogsaa en Mængde Individuer, der efter Aars-tidene fører en dels fuldstændig omflakkende, dels stationær Tilværelse saaledes, at det er umuligt at afgjøre, til hvilken Kategori de skal henføres.

Det erkjendes alment, at Indsættelse i Tvangsarbejdsanstalt maa danne det mest fremtrædende Led i Bestræbelserne for at betvinge de heromhandlede Onder i deres forskjellige Former. Uenighed hersker imidlertid angaaende det Spørgsmaal, om Tvangsarbejdet skal organiseres under Synspunktet Straf eller som Tvangsforsørgelse. I de forskjellige europæiske Lande er dels det ene, dels det andet af disse Systemer foretrukket. Den væsentligste praktiske Forskjel mellem dem bliver, at hvis Tvangsarbejde konstrueres som Straf, fastsættes dets Varighed af Retten med samme bindende Virkning som ved andre Frihedsstraffe, medens Tvangsarbejde som en administrativ Forholdsregel alene vedvarer saa længe, som det findes hensigtsmæssigt, idet den ved Indsættelsen fastsatte Tid alene er at betragte som Maximumsgrænse. I den ydre Gjennemførelse bliver der derimod ingen væsentlig Forskjel, og navnlig kan der ikke paavises nogen større Styrke i Behandlingen ved de Anstalter, hvor Fangerne inddømmes, end der, hvor det andet System er det gjældende. Rigsadvokat Getz havde, som allerede anført, i sit foran nævnte Udkast til Straffelov medtaget Tvangsarbejde blandt Frihedsstraffene og bragt det i Forslag som Hovedstraf for Løsgjængeri. Paa den norske Kriminalistforenings Møde i 1894 var de heromhandlede Spørgsmaal under Drøftelse, og det blev af Indlederen stærkt fremhævet, at det var det heldigste og principielt rigtigste at organisere Tvangsarbejdet som en helt administrativ Foranstaltning. Tvangsarbejdet maatte, anførtes der, ikke være af kort Varighed, hvis det skulde virke noget. Men som Straf betragtet vilde flere Aars Tvangsarbejde være uforholdsmæssig strengt for en Forseelse som Løsgjængeri, sammenlignet med Straffen for kriminelle Forbrydelser, f. Ex. Tyveri, Legemsfornærmelse o. a. Ved helt at organiseres som Tvangsforsørgelse vilde ogsaa, anførtes der, Tvangsarbejdet lettere bringes i Samvirken med Understøttelsen af de Angjældende paa fri Fod.

Det System, som er gennemført i Loven, er bragt i

Forslag af Straffelovkommissionen. Det svarer forsaavidt til det tyske, som Angjældende efter begge dømmes til en kortere Frihedsstraf, medens den samme Dom tillader Anvendelsen af Tvangsarbeide. Vor Ordning adskiller sig imidlertid fra den tyske deri, at den idømte Fængselsstraf ikke behøver at fuldbyrdes, — ja den forudsættes endog regelmæssig kun anvendt paa dem, der trænger at disciplineres ved et Ophold i Celle. Videre er vor Fængselsstraf, der udsones i Enerum og med Arbeidspligt, meget forskjellig fra det tyske Haft, ialfald saaledes som dette afsones i flere af de tyske Stater, som en »einfacher Freiheitsentziehung«.

Fællesrum og uden Arbeidspligt, hvilken Omstændighed har begrundet den væsentligste Anke mod det tyske System. Endelig ansees det tyske »Nachhaft« af de fleste Forfattere for en Straf — »Nebenstrafe«, jfr. v. Hippel: Die strafrechtliche Bekämpfung von Bettel, Landstreicherei und Arbeitsscheu, Side 52 flg. — medens Tvangsarbeidet i den heromhandlede Lov er anordnet som en ren administrativ Foranstaltning.

Loven har ikke villet straffe den blotte Ørkesløshed i og for sig. Lediggangen kan jo være ufrivillig. For at konstatere, at den har sin Aarsag i modvilligt Forsæt, har Loven ligeoverfor den Slags Personer, hvis Karakter af Løsgjænger ikke manifesterer sig ved nogen af de i §§ 4 og 5 omhandlede Omstændigheder, opstillet som Betingelse, at Angjældende først er tildelt en Advarsel (§ 1). Saa fremt denne Advarsel ikke frugter, idet Angjældende inden 1 Aar paany betler, falder Fattigvæsenet til Byrde eller forsømmer sin Forsørgelsespligt ligeoverfor Familie eller uægte Børn, kan han efter Lovens § 2 straffes med Fængsel og (eller) hensættes i Tvangsarbeide i indtil 1½ og i Gjen-tagelsestilfælde i indtil 3 Aar.

Forsaavidt angaar daarlige Forsørgere, vil den heromhandlede Lov afløse Bestemmelserne i Lovene af 6 Juli 1892 om Underholdningsbidrag henholdsvis til uægte Børn og til Hustru og ægte Børn, respektive §§ 10—12 og § 1. Den

nye Lovs § 2 vil alene kunne anvendes, hvor det er Ørkesløshed, som er Aarsag i Forsømmelse af Underholdningspligterne. Hvis Grunden er Drukkenskab, findes Regelen i § 19 (hvorom nedenfor), og hvis Skylden — hvad maaske oftest er Tilfældet — alene ligger i Vedkommendes Lige-gyldighed, idet han selv bruger op alt, han fortjener, kan han efter Lovens § 27 straffes med Fængsel.

Naar Angjældende ved sin Optræden tilkjendegiver sig som Løsgjænger, er det paa den ene Side overflødigt yderligere at konstatere dette ved nogen forudgaaende Advarsel, medens paa den anden Side en saadan i Forbindelse med den dermed naturligen forenede Frist af den Slags Personer, som der her er Tale om, regelmæssig vil blive benyttet til at unddrage sig Forfølgningen, hvorfor det, hvor det gjælder den Slags Personer, er overladt til Paa-talemyndigheden at afgjøre, hvorvidt den vil advare Angjældende og give ham en Frist, forinden Tiltale reises. Bestemmelser om Løsgængerer findes i Lovens §§ 4 og 5, hvoraf den førstnævnte handler om den, som hengiver sig til Lediggang eller Omflakken under Omstændigheder, der giver Grund til at antage, at han helt eller delvis ernærer sig ved strafbare Handlinger, der kan medføre høiere Straf end Bøder, eller som forgæves er søgt tvangsbosat (§ 7, hvorom nedenfor). § 5 handler om sædvansmæssige Lediggjængere, der ved sin Optræden volder Fare for den almindelige Sikkerhed. Denne Bestemmelse fandtes ikke i Straffelovkommissionens Forslag, men blev optaget i Regjeringens Proposition, fordi man vilde ramme den Slags Personer, der selv om de ikke in casu kunde overføres sædvansmæssig at ernære sig ved strafbare Handlinger, dog regelmæssig er Lediggjængere eller Omstreifere og som saadanne udgjør en stadig Fare for Person eller Gods.

Efter §§ 4 og 5 kan anvendes Tvangsarbejde i indtil 3 eller i Gjentagelsestilfælde i indtil 6 Aar.

I denne Forbindelse kan mærkes, at § 3 paalægger Paatalemyndigheden at opfordre enhver Lediggjænger eller

Omstreifer til at gjøre Rede for sine Erhvervskilder, saafremt der findes Grund til at antage, at han ernærer sig ved strafbare Handlinger.

Foruden de her gennemgaaede Bestemmelser om Anvendelse af Fængselsstraf og Tvangsarbeide indeholder Loven ogsaa andre Forholdsregler til Bekjæmpelse af Løsgjængerondet, nemlig Anvisning paa Arbeide, der ifølge Lovens § 1 — om muligt — gennem Fattigstyret skal gives arbeidsfør Person, der hengiver sig til Ørkesløshed, naar han søger Underhold ved Betleri eller falder Fattigvæsenet til Byrde eller undlader at opfylde sine Forsørgelsespligter. Det samtidig foreliggende Forslag til ny Fattiglov indeholdt en Bestemmelse om, at arbeidsføre og friske Folk, som henvendte sig til Fattigstyret om Hjælp under midlertidig Nødstilstand, af dette skulde anvises lønnet Arbeide eller henvises til Arbeidshjem, og at det skulde paahvile Kommunebestyrelserne at fatte de i den Anledning fornødne Beslutninger og bevilge de fornødne Midler. Regjeringen fandt det derfor uforholdent i sit Forslag til Løsgjængerlov at indtage noget Paabud for Fattigstyret om at skaffe Arbeide. Ved Fattiglovens Behandling i Stortinget fandt man imidlertid ikke at burde gjøre det til en ubetinget Pligt for Fattigstyret at skaffe Arbeide i de omhandlede Tilfælde, hvorfor »skal« i vedkommende § (Lov af 19 Mai 1900 § 44) blev ombyttet med »kan«. Herved er der opstaaet et Hul i Løsgjængerloven, hvilket tør vise sig skjæbnsvangert. Det er at befrygte, at vore Fattigstyrer ikke vil udvise nogen overvættets stor Iver for at skaffe Omstreifere Sysselsættelse, naar der ikke er paalagt dem nogen Pligt i saa Henseende.

For det tredje indeholder Loven Regler om Hjemsendelse og Tvangsbosættelse (Lovens § 7). Som allerede antydnet, kan Personer af den i Lovens §§ 4 og 5 omhandlede Art (se foran), hvis de opholder sig udenfor sin Bopæl, paalægges at vende tilbage til denne og, om fornødiges, ved Politiets Foranstaltning tilbagesendes. Det samme gjælder de i Lovens § 3 omhandlede Personer naar de

ikke tilfredstillende gjør Rede for sine Erhvervskilder. Omstreifere kan af Politiet tilholdes at forskaffe sig Bopæl og skal i Tilfælde hjælpes dertil. Er Vedkommende uvillig eller ude af Stand til at forskaffe sig Bopæl, skal han, forsaavidt Midler dertil er bevilgede af det Offentlige, anvises Bopæl. Tvist om Tilstedeværelsen af Betingelserne for Hjemsendelse og Tvangsbosættelse afgjøres af Forhørsretten. Havde Angjældende Hjemstavnsret i nogen Kommune, bæres Udgifterne ved hans Understøttelse, saalænge han opholder sig i Bosættelseskommunen, for 2 Trediedele af Hjemstedet og for 1 Trediedel af Statskassen. Denne bærer den hele Udgift, hvis Angjældende ingen Hjemstavnsret havde. Paa samme Maade fordeles Udgifterne ved Understøttelse til en Bosatts Barn, der selvstændig har erhvervet Hjemstavnsret i Bosættelseskommunen (§ 8) — Ved denne Ordning af Omkostningsspørgsmaalet faar den Kommune, der maa modtage den Bosatte og hans Familie, ingen Interesse i atter at blive Vedkommende kvit.

Det er Forudsætningen, at Arbeidet med Bosættelsen, der skal forsøges med saa mange som muligt, skal staa under Ledelse af en dertil særskilt udseet Person, der gjør denne Sag til sin Livsgjerning.

Endelig indeholdt Loven i §§ 9 og 10 Bestemmelser om Udvisning af fremmede Løsgjængere. Disse Bestemmelser er imidlertid afløste ved Lov af 4 Mai 1901 om Anmeldelse af Rejsende og Fremmede. Denne Lov paalægger, under Trusel med Bødestraf, Gjæstgivere at anmelde sin Bedrift og føre Fortegnelse over Rejsende. Ud-lændinge, der vil tage Bopæl eller søge Erhverv i Landet, maa gjøre Anmeldelse derom til Politiet, der i Tilfælde forsyner vedkommende med en saakaldet Opholdsbog. Politiet kan udvise af Riget en Person, der ikke er norsk Statsborger, naar han enten ikke har foretaget den omhandlede Anmeldelse eller ikke kan gjøre ordentlig Rede for sig (se § 3, 2det Led) eller ogsaa, naar han hengiver sig til Lediggang eller Omkringdriven uden at kunne paavise

lovligt Erhverv eller under Omstændigheder, der lader antage, at han ernærer sig ved straffbare Handlinger.

De her omhandlede Bestemmelser er dikterede af Ønsket om at hindre den nu paagaende stærke Tilstrømning af slette Elementer fra vore Nabolande, navnlig fra Sverige. At denne Indvandring ikke spiller en ubetydelig Rolle ved Rekrutteringen af vort Proletariat, fremgaar eksempelvis deraf, at af de i 1898 i Kristiania Tvangsarbejdsanstalt indsatte Personer var 77 Mænd og 10 Kvinder fødte i Sverige, medens 158 Mænd og 36 Kvinder var fødte i Kristiania. Af Anstaltens Belæg i Aarene 1892—97 var omtrent 14 % af udenlandsk (væsentlig svensk) Oprindelse, medens kun ca. 7 % af Byens Befolkning var født i Udlandet, — hvad der viser, at Indvandrerne for en uforholdsmæssig stor Del bestod af slette Elementer.

I denne Forbindelse kan ligeledes mærkes den nye Fattiglov (af 19 Mai 1900) § 19, der under Trusel med Bødestraf paalægger enhver, som tilflytter en Fattigkommune, for vedkommende Politimyndighed at forevise Flytningsattest fra de tilsvarende Myndigheder paa det Sted, han fraflyttede, ligesom det paalægges den, hos hvem han tager Bopæl, inden en kort Frist derom at gjøre Anmeldelse til Politiet, der har at føre Fortegnelse over Indflyttede. De gamle Fattiglove havde ogsaa (henholdsvis § 28 og § 29) Bestemmelser om Flytningsattest, men da Nødvendigheden af saadan beroede paa vedkommende Fattigkommission, blev Reglerne uden reel Betydning.

Endelig skal her med et Par Ord omtales det private Arbejde, der er sat igang for Omstreiferne. Dette Arbejde, der paa en vis Maade kommer til at staa i samme Forhold til Statens og Kommunens som Fængselsselskabernes Virksomhed til Statens Strafferetspleie, forudsættes i Lovens Forarbejder som et nødvendigt Led i Bestræbelserne for at indskrænke Løsgjængeriet.

Initiativet til dette Arbejde blev taget af endel Mænd i Bergen, der traadte sammen i en Komité, som i 1894

gjennem Kirkedepartementet indgik til Stortinget med et Andragende om Bevilgning af 5000 Kr. til Udførelse af de nødvendige forberedende Arbejder til Sagens Planlægning. Stortinget bevilgede enstemmig det anførte Beløb, der blev tildelt Sognepræst J. Walnum. Resultatet af dennes første Arbejder foreligger trykt i Storthingsdokumentet Nr. 100 for 1896. Denne Bevilgning er senere aarlig gjentaget, og Walnum, hvem Beløbet vedvarende er tildelt, har taget Afsked fra sit Embede for helt at ofre sig for Gjærningen. Efter hans Initiativ er der foruden den nævnte Komité for det Vestenfjeldske i Bergen tillige dannet Komiteer i Kristiania for det Søndenfjeldske og i Trondhjem for det Nordenfjeldske, hvilke Komiteer dog økonomisk arbejder i Fællesskab og med Walnum som den fælles Generalsekretær. De Opraab, som disse Komiteer har rettet til den private Offervillighed, har vundet stor Tilslutning, og for Midler, indkomne udelukkende ved private Bidrag, har man allerede kunnet indkjøbe Eiendomme og indrede Lokaler for 3 Barnehjem for Omstreiferbørn, et i Nærheden af Bergen, et i Nærheden af Trondhjem og et ved Porsgrund. Af disse er de 2 førstnævnte i Virksomhed, medens det tredje skal aabnes i indeværende Aar. Endelig har man af Statsraad Astrups Enke og Arvinger modtaget som Gave den efter norske Forhold meget betydelige Eiendom Svanviken i Nærheden af Kristianssund, hvor i en nær Fremtid vil aabnes den første Arbejderkoloni for Omstreifere. I Barnehjemmene agtes optaget Omstreiferbørn under 6 Aar, som dels overleveres af Forældrene frivilligt, dels anbringes af Værgeraadet i Henhold til Lov om forsømte Børn af 6 Juni 1896 (se dette Tidsskrift for 1897 S. 103). Arbejderkolonierne er beregnede paa at skaffe erhvervsløse Personer Arbejde. De agtes væsentlig anlagte paa Jordbrug, særlig paa Myrdyrkning og lignende.

De nøgældende Bestemmelser om Betleri findes i de ældre Fattiglove § 59 (for Byerne) og § 74 (for Landet),

hvilke fastsætter Straf af Tvangsarbeide i bestemt afmaalte Tidsrum fra 2 Maaneder op til 2 Aar (dette, hvor Adgang til Tvangsarbeidshuse haves; i modsat Fald anvendes Fængsel paa Vand og Brød). Den nye Løsgjængerlov, hvis Regler om Betleri findes i §§ 11—15, fastsætter for nævnte Forseelse kun Fængselsstraf, idet man ikke har fundet nogen Grund til at belægge Tiggeri i og for sig med Tvangsarbeide, men kun hvor det finder Sted i Forbindelse med Løsgjængereri under Former, som rammes af de foran gennemgaaede Bestemmelser. I Modsætning til den ældre Lovgivning sætter den nye Lov ikke Straf for Tiggeri i sin Almindelighed, men kun

a) naar Angjældende enten til Sædvane hengiver sig dertil eller gjentagne Gange betler paa almindelig befærdede Steder eller vandrende fra Hus til Hus. Selv i disse Tilfælde kan Straffrihed indtræde, naar Vedkommende har været tvungen af uforudset Nødstilstand eller har faaet Politiets Tilladelse til at betle,

b) naar Angjældende betler paa en truende Maade eller under falske Foregivender, der ved Kunstgreb søges givne Tiltro, eller naar Flere betler i Flok og Følge.

Endelig straffes den, som anvender andre til strafbart Betleri for sig, tillader nogen under hans Forsorg staaende Umyndig at gjøre sig skyldig i saadant eller udsteder nogen Bevidnelse eller lign. til Brug derved.

Ikke enhver Bøn om Hjælp eller Understøttelse er Betleri. Saaledes f. Ex. ikke Henvendelse til Personer, af hvem man paa Grund af personligt Forhold kan vente Bistand; heller ikke om man indsamler Midler under det falske Foregivende, at det sker i et veldædigt Øiemed eller Lign. Loven har i § 15 en Bestemmelse, der tilsigter at ramme den Slags Plattenslagerier, der ikke gaar ind under de foran gennemgaaede Lovsteder.

Med Hensyn til Drukkenskab gjælder hos os nu den Regel, at Beruselse i og for sig ikke er noget strafbart

Forhold. Ifølge en Række Politivedtægter er vistnok i de fleste Byer Beruselse paa offentlig Gade strafbar med Bøder. Derimod har kun faa af de Landkommuner, der har givet sig Vedtægter, fulgt dette Exempel.

Loven gennemfører det Princip at fastslaa Strafbarheden af tilregnelig Drukkenskab. Strafbarhedens Grund søges ifølge Motiverne dels i den Fare, som drukne Personer volder ved sin Færden paa offentlige Steder, dels i den Fare for Samfundet i sin Almindelighed, som Drikfældigheden frembyder, idet denne Last erkjendes som den direkte eller indirekte Aarsag til de aller fleste Forbrydelser.

Ligeoverfor de Personer, som er henfaldne til Drik, lærer Erfaring, at Straf ikke har nogen Virkning. Derfor indfører Loven med Hensyn til saadanne Individuer andre Forholdsregler, nemlig Tvangsindlæggelse i Arbejds- eller Kuranstalt i den til hans Helbredelse fornødne Tid, dog ikke over $1\frac{1}{2}$ eller i Gjentagelsestilfælde 3 Aar (§ 18 og § 19 i f.). Efter § 21 kan Person, som er henfalden til Drukkenskab, frivillig indlægge sig i Kuranstalt med den Virkning, at han trods Forlangende om at løslades, der kan tilbageholdes i den Tid, der antages paakrævet til hans Helbredelse, dog i intet Tilfælde over 2 Aar.

I Motiverne til Regeringens Forslag udtaltes det som Forudsætningen, at der til Udgifterne ved de særlige Foranstaltninger til Bekjæmpelse af Drukkenskaben maatte kunne gjøres Regning paa Tilskud af det ved Statskassens Andel i Brændevinssamlagenes Overskud dannede Fond (Lov af 24 Juli 1894 § 16). Ikke destomindre har Regjeringen for Stortinget fremsat Forslag til Lov om Anvendelse af nævnte Fond til Fordel for den projekterede Alderdoms- og Invaliditetsforsikring. Hvis dette Forslag bliver Lov, tør det maaske have lange Udsigter med Oprettelsen af Statsanstalter for Alkoholister. Derimod er det vistnok Hensigten, naar de nye Tvangsarbejdsanstalter engang skal bygges, i disse at oprette særlige Afdelinger for Alkoholister, medens man formentlig forøvrigt vil være

henvist til private Drankerasyler. Af saadanne har man for Tiden — foruden et Par mindre, der nærmest er beregnede for de mere velstaaende Samfundsklasser — en hovedsagelig ved Midler bevilgede af Kristiania Brændevinssamlag oprettet og dreven Anstalt i Nærheden af Kongsvinger, der vil kunne modtage ca. 30 Patienter.

Uagtet Loven, som allerede antydet, hviler paa den Betragtning, at det er theoretisk berettiget at straffe den tilregnelige Drukkenskab, selv om den in casu ikke har forarsaget Ulemper, har man dog ikke fundet det hensigtsmæssigt at gaa videre end til at stemple den offentlige Beruselse (§ 16), medmindre særlige Omstændigheder kommer til, saasom Ordensforstyrrelse (§ 17) eller det, at Angældende falder andre til Byrde eller forsømmer sine Forsørgelsespligter (§ 19). Straffen er efter § 16 Bøder fra 1 til 800 Kroner, idet dog Fængsel kan anvendes i Tilfælde af hyppig Gjentagelse, efter § 17 Bøder eller Fængsel, efter § 19 kun Fængsel. De to første §§ opstiller den subjektive Strafbarhedsbetingelse, at Beruselsen er paadragen ved Forsæt eller Uagtsomhed.

§ 22 sætter Straf for at forlede eller true andre til at beruse sig og for at skjænke unge Personer fulde paa offentligt Sted. § 23 skjærper Ansvar for Værtshusholdere og deres Folk, idet det under Straf af Bøder eller i visse Tilfælde Fængsel forbydes at skaffe berusede eller unge Personer Rusdrik, at lade dem drikke i Værtshusets Lokaler eller at servere saadan Drik til Overmaal. § 24, der fastsætter Straf- og Erstatningsansvar for den, som fra Værtshus lader udvise nogen, som der har beruset sig, uden at medgive ham fornøden Bistand, hviler paa samme Princip, som har faaet Udtryk i § 24 i den ovennævnte Lov af 24 Juli 1894.

Af nærværende Linier og endmere af den i Expeditionschef Woxens Fremstilling af Fængselsloven indeholdte Redegjørelse for vor nugældende Løsgjængerlovgivning og den

Maade, hvorpaa denne haandhæves, vil det fremgaa, at en Reform er paatrængende nødvendig. Den foreliggende Lov maa i det Hele betegnes som heldig. Hvad som imidlertid er af større Betydning end Loven selv, er den Maade, hvorpaa den bliver sat ud i Livet. For vort Tvangsarbeidsvæsen, som jo udgjør en af Hovedhjørnesteenene i den nye Ordning, er det uheldigt, at dets Nydannelse falder samtidig med Fængselsreformen, som nødvendigvis maa koste mange Penge. Man maa ønske, at denne Omstændighed hverken vil komme til at forhale Bygningen af de nye Tvangsarbejdsanstalter for længe eller vil bevirke, at Organisation og Udstyr bliver stedmoderlig behandlet.
